

NEEMT U
MAAR Philip Reedijk
ALVAST
AFSCHEID

Over hoe corona een Nederlands
gezin in zijn greep houdt

Met voorwoord van Ernst Kuipers

Inleiding

Begin 2020 lag ik bijna vijf weken op de ic wegens multi-organafalen door een besmetting met het coronavirus COVID-19. Ik was 56, gezond, sportief, had een BMI van 25, nooit gerookt en geen onderliggende ziektes. Maar het scheelde weinig of ik had het niet na kunnen vertellen.

Corona heeft een enorme impact op je leven: na m'n ziekenhuisopname moest ik vier weken in een revalidatiekliniek herstellen om de meest basale dingen weer te leren, zoals staan, lopen en douchen. Al met al was ik ruim negen weken van huis. Vanwege complicaties werd ik daarna nog driemaal opgenomen in het ziekenhuis, waarvan twee keer voor een operatie. Nu, zo'n zeven maanden na de vaststelling dat ik corona had, ben ik nog steeds niet de oude.

We kunnen niet meer om corona heen, en je zou zeggen dat we er tegenwoordig wel genoeg over praten. Maar in de talkshows en andere media zie ik vooral politici en veel deskundigen. Wat ik mis in de discussie is de ervaringsdeskundige, iemand die het zelf heeft meegeemaakt: de ex-patiënt. Covid is geen gewoon griepje, althans niet voor iedereen. Het is een sluipmoordenaar, een gemene killerziekte die enorme gevolgen kan hebben voor mensen.

Ik heb het verhaal van de patiënt opgeschreven, vanuit mijn eigen beleving en op basis van fragmenten uit een dagboek dat m'n gezinsleden bijhielden. Met dit boek wil ik mensen bewuster maken van het ernstige karakter van een covidbesmetting, ook omdat ik zie dat het voor veel Nederlanders steeds meer een ver-van-mijn-bedshow is geworden. En ik wil de stem van de patiënt laten horen tussen al die experts en beleidsmakers. Zoals ik zijn er tienduizenden Nederlanders die nog dagelijks te maken hebben met de gevolgen van dit virus, en er zullen er nog vele tienduizenden volgen. Dit is ook hun verhaal.

Deel 1
DONKER

‘Goedemorgen, meneer Reedijk! Zal ik de gordijnen opendoen? Het is een mooie dag buiten, een beetje fris, maar wel een strakblauwe lucht. Weet u welke datum het vandaag is en waar u bent?’

De stem klinkt redelijk dichtbij, maar ik kan niet precies zien van wie dit spervuur van vragen afkomstig is. Een vrouw, zo te horen. Ik probeer m’n ogen verder open te doen en beter te focussen. Dat lukt niet meteen. Wit licht, een vrouw in het wit, is dat een engel? Nee, ze draagt een uniform – een verpleegkundige? Ik lig in een bed, een ziekenhuisbed. Hoe ben ik hier beland? Ik graaf in m’n geheugen: ziek, koorts, huisarts, ambulance, spoedeisende hulp, IJsselland Ziekenhuis, een verpleeghuis in Dokkum? ‘Dit is het IJsselland of Dokkum,’ mompel ik, verheugd iets van een antwoord te kunnen geven.

‘Nee, nee, u ligt in het EMC, het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam, en het is vandaag 27 april, Koningsdag! Ik ben trouwens Dinah, ik doe vandaag de ochtenddienst. Als er iets is, kunt u me altijd bellen met de knop achter u of met deze afstandsbediening.’

EMC, 27 april? Wat is er gebeurd? Ik herinner me met enige moeite dat ik per ambulance naar het IJsselland Ziekenhuis in Capelle aan den IJssel werd gebracht. Dat was eind maart, een maand geleden blijkbaar.

‘U bent vanuit Capelle naar ons gebracht en hebt hier bijna vier weken op de ic in coma gelegen. U was opgenomen met een covid-besmetting. U heeft corona gehad, en niet zo’n beetje ook! Weet u daar nog iets van?’

Flarden van dromen borrelen op. Of zijn het herinneringen? Intensive care? Vier weken?

‘Eigenlijk nog langer, want u lag in het IJsselland ook al op de ic. U bent echt heel erg ziek geweest, meneer Reedijk, het scheelde niet veel of u was er niet meer geweest... Gelukkig gaat het nu een stuk beter. We hebben u gisteren van de sondevoeding gehaald, dus u mag zo iets ontbijten. Waar heeft u trek in? Dan geef ik dat wel even door aan de mensen van de catering.’

Eind januari kwamen de eerste berichten over een nieuw coronavirus uit Wuhan, China. Een virus zoals er al meer bestonden, maar deze variant leek wel wat anders. Er gingen verhalen over levende vleermuizen en andere wilde dieren die werden verhandeld op markten waar het vlees open en bloot te koop werd aangeboden. Daar zou het virus de sprong van dier naar mens hebben gemaakt. In het begin nam de Chinese overheid de uitbraak niet zo serieus, maar al snel buitelden de maatregelen over elkaar heen. Mondkapjes en gezondheidschecks. De bewoners van hele flatgebouwen en later hele wijken moesten in hun woningen blijven. De hele stad werd afgesloten van de buitenwereld, het woord 'lockdown' viel voor het eerst. Leek het eerst vooral een Chinees probleem, binnen een paar weken waren er uitbraken in Italië, Oostenrijk en Frankrijk.

Ik maakte me geen zorgen en vond het eerlijk gezegd allemaal een beetje gehypet door de media. Dat onze Canadese tante Terri haar voorjaarsvakantie in Zuid-Frankrijk alvast cancelde vanwege het virus vonden wij maar overdreven. Het was immers gewoon een griepje... We zagen Feyenoord op tv met 3-0 winnen van FC Emmen en proostten lacherig met een coronaatje. Wat kon ons gebeuren? We waren gezond, rookten niet, sportten regelmatig, hadden geen overgewicht en geen 'onderliggende ziektes': we behoorden eenvoudigweg niet tot een risicogroep.

Op 27 februari kondigde minister Bruins van Medische Zorg, tijdens een live-uitzending van Nieuwsuur, de eerste vastgestelde Nederlandse covidbesmetting aan. Brabant bleek een brandhaard van besmettingen; dat carnavallen met z'n allen was toch niet zo'n goed idee geweest. Vanaf dat moment ging het snel: de wekelijkse persconferenties van premier Rutte kregen een steeds serieuzere toon. Op 9 maart lanceerde de regering de eerste hygiënemaatregelen: geen handen meer schudden, regelmatig je handen wassen en niezen in je elleboog. Nog geen drie dagen later werden alle Nederlanders opgeroe-

pen om thuis te blijven bij verkoudheidsklachten en sociaal contact te vermijden. Afstand houden, thuiswerken, verpleeghuizen op slot en hogescholen dicht: de lockdown begon vorm te krijgen. Ook bij mijn bedrijf hadden we de computers al verhuisd naar de keukentafels en zolders van m'n collega's en doken we in de vergadermogelijkheden van Zoom, Teams, FaceTime en WhatsApp. Zo probeerden we, zo goed en zo kwaad als dat ging, de boel draaiende te houden, net als de rest van Nederland. We moesten samen door de zure appel heen bijten, zoveel was wel duidelijk.

Mijn vrouw, Tracy, werkte al vanuit huis. Onze drie kinderen – Thomas van 18, Lucas van 16 en Emma van net 14 – volgden thuis de online lessen die hun leerkrachten nog wat onwennig presenteerden via Teams. Hun eigen invulling van dit thuisonderwijs was inloggen vanuit bed en steevast de camera uit. Het kostte in het begin nog flink wat ouderlijke overredingskracht om dat in goede banen te leiden, maar toen bleek dat deze situatie nog flink langer zou duren, kozen ze toch eieren voor hun geld en gingen ervoor. Thomas en Lucas moesten dit jaar immers eindexamen doen. Ik ging de eerste week lekker op de fiets naar mijn uitgestorven kantoor; daar was het een stuk rustiger werken.

Ondertussen sloeg de paniek in Nederland aardig toe en legden veel mensen noodvoorraden aan. Lege schappen in de winkels, boodschappenkarren vol pasta, blikgroente en ander houdbaar voedsel. We zagen het op tv en hoorden de verhalen van onze middelste, Lucas, die als vakkenvuller werkt bij Albert Heijn. Hij vertelde hoe hij letterlijk tussen twee bekvechtende klanten terechtkwam die ruziemaakten over het laatste pak toiletpapier. De winkelmanager moest eraan te pas komen om de gemoederen tot bedaren te brengen.

Lucas was in deze periode een paar dagen snotterig, maar dat ging snel over en we sloegen er weinig acht op. Voor Emma's verjaardag gingen we vrijdag 13 maart uit eten bij Hotel New York. We twijfelden eerst of dat nog wel kon, maar vonden ook dat het leven gewoon door moest gaan. Je kind wordt maar één keer 14, toch? Het was vrijwel uitgestorven in het restaurant, en met de ober maakten we een praatje

over hoe dat nou verder moest met de horeca en al die maatregelen. Hij dacht dat de boel binnen een week of twee wel zou zijn overgewaaid en leek zich niet zoveel zorgen te maken. En dat deden wij evenmin.

Twee dagen later werd de duizendste coronabesmetting in Nederland vastgesteld en kregen we te horen dat nog dezelfde dag om 18:00 uur alle restaurants, cafés, sportclubs en coffeeshops moesten sluiten. Maandag 16 maart sloten ook alle kinderdagverblijven en scholen in het hele land. Premier Rutte sprak het land toe via televisie, radio en livestreams, en legde uit wat het doel was van de regering: de besmettingen over de tijd spreiden en zo een grote piek in de zorg voorkomen.

Dagboek Tracy

Maandag 16 maart

Philip niet lekker; eerder uit kantoor, op de bank en daarna in bed. Aspirientje en een multivitamine. Ik werk vandaag thuis.

Rond 17 maart begon ik te hoesten, kreeg ik koorts en voelde me ik in het algemeen vrij lamlendig. Gewoon verkouden of toch...? Het kwam heel langzaam op, veel langzamer dan een normale griep of verkoudheid. Het zette niet echt door en leek zelfs na een paar dagen te verdwijnen. Ik werkte eerst nog verder op kantoor en toen dat niet meer ging, bleef ik thuis. Tracy voelde zich ook niet lekker, dus vitaminepilletjes, veel fruit en een beetje rustig aan. Ik had het er met anderen over: 'Ik denk dat ik corona heb, maar het lijkt mee te vallen. Ik voel me nu, een paar dagen later, eigenlijk alweer beter dan in het begin. Als dit alles is... Misschien is het toch gewoon een soort griepje.' Die dinsdagavond stonden om 20.00 uur in heel Nederland mensen te applaudisseren voor de zorgmedewerkers, brandweer- en politiemannen, vakkenvullers en alle anderen die het land draaiende hielden.

Dagboek Tracy

Vrijdag 20 maart

Philip en ik zijn allebei niet lekker, liggen in bed of op de bank: koorts, hoesten. De kinderen maken zich zorgen over hun twee zieke ouders.

De Brabantse ziekenhuizen vingen ondertussen zoveel coronapatiënten op dat honderden andere patiënten verspreid moesten worden over ziekenhuizen in heel Nederland. Mede daarom kondigde het kabinet op 23 maart strengere maatregelen af: de intelligente lockdown. Mensen met een contactberoep, zoals kappers en rijinstructeurs, moesten hun werk neerleggen. Ook werd het verboden om je in publieke ruimtes als groep van drie of meer op te houden, en mocht je thuis nog maximaal drie mensen ontvangen – op anderhalve meter afstand.

Dagboek Tracy

Woensdag 25 maart

Ik bel onze huisarts wegens toenemende benauwdheid en ik krijg antibiotica. Huisarts vraagt ook naar Philip, maar die geeft aan dat het nog wel gaat.

Donderdag 26 maart

Philip nu hoge koorts en benauwd. Ook ik ben nu echt flink beroerd. We maken ons grote zorgen: wat als we toch corona hebben? We bellen de huisarts en die wil ons snel zien. We zijn te ziek om naar de praktijk te gaan, dus komt de arts bij ons langs. Hij is bijna een kwartier beneden bezig met het aantrekken van zijn anti-corona-outfit. Pas dan komt hij naar boven; als een marsmannetje stapt hij de slaapkamer binnen. Hij luistert naar onze ademhaling en meet bloeddruk, hartslag en saturatie, de mate waarin het bloed zuurstof opneemt. Die laatste is bij beiden aan de lage kant. Hij denkt inderdaad aan corona, maar wil het nog even aankijken.

Ik had te vroeg gejuicht, werd steeds zieker en apathischer. De kinderen maakten zich enorme zorgen; allebei hun ouders tegelijkertijd ernstig ziek op bed, dat hadden ze nog niet eerder meegemaakt. 'Je wordt toch wel snel beter, hè pap?' vroeg de jongste, Emma, de angst zichtbaar in haar ogen.

De huisarts kwam langs – eigenlijk vooral voor Tracy, want die had het inmiddels ook flink benauwd. Met haar geschiedenis van astma en regelmatige bronchitis en longontstekingen maakten we ons veel zorgen om haar. De huisarts dacht net als wij aan corona; samen besloten we het echter nog even aan te kijken. Maar het ging steeds slechter en we lagen allebei de hele dag met hoge koorts in bed naar lucht te happen. De kinderen kwamen af en toe boven met iets te eten of te drinken en maakten zich steeds meer zorgen.

Dagboek Emma

Vrijdag 27 maart

Ik zat rustig op m'n kamer een online les te volgen, hoor ik opeens mama schreeuwen. Ik snel kijken, samen met Lucas, ligt papa daar op de trap. Blijkbaar was hij naar beneden gegaan, naar de wc ofzo, maar halverwege in elkaar gezakt. We schrokken heel erg en hebben hem weer naar boven geholpen. Mama wilde dat wij onze tassen gingen inpakken om bij grandma (Tracy's moeder Elizabeth, red.) te gaan logeren. En ze begon over een les die Lucas en ik gemist hadden. Lekker belangrijk! Volgens mij gaat dit niet goed.

Op vrijdag 27 maart ging het echt niet langer. Ik zakte steeds verder weg en was heel benauwd. Thomas belde de huisarts, die vrijwel meteen langskwam. Hij stelde bij zowel mij als Tracy een enorm laag zuurstofgehalte in het bloed vast. Het was hem nu ook duidelijk: ernstige verdenking van corona, zo snel mogelijk naar het ziekenhuis. Hij pleegde een paar belletjes en in no time kwamen er twee ambulances de

straat in rijden om ons naar het IJsselland Ziekenhuis in Capelle aan den IJssel te brengen. Twee mannen in ruimtepakken en met persluchtmaskers op kwamen ons huis binnen met twee brancards. Emma en Lucas pakten snel een tas in met spullen voor in het ziekenhuis. Tracy en ik kregen zuurstofmaskers.

Er was nog net wat tijd voor instructies aan de kinderen over wie ze moesten bellen. Tracy had de tegenwoordigheid van geest om ze nog een autosleutel en een bankpas toe te werpen. Samen met hun mobiel-tjes moesten ze het daarmee kunnen redden de komende tijd. Tijd voor serieus afscheid nemen was er niet: voor we het wisten lagen we op de brancard, ieder onderweg naar een eigen ambulance.

Dagboek Emma

Vrijdag 27 maart

Terwijl Thomas allerlei formulieren met de huisarts regelt, pakken Lucas en ik snel een paar tassen in voor m'n ouders. Door alle adrenaline kan ik niet echt stilstaan bij wat er nou precies allemaal gebeurt. Ik ren maar wat door het huis en pak van alles wat ze misschien nodig zouden hebben. Als ik wat toiletpullen van m'n moeder inpak, zie ik ineens een kettinkje dat ik een paar maanden eerder voor haar verjaardag had gekocht. Terwijl ik naar dat kettinkje kijk, voel ik alles opeens heel snel echt worden en word ik heel bang. Ik bedenk wat er allemaal mis kan gaan en schiet vol. Maar er is geen tijd om sentimenteel te doen, want de ambulances rijden al voor. Ik stop het kettinkje in haar tas en leg alle spullen op tafel.

Dagboek Tracy

Vrijdag 27 maart

Twee ambulances rijden voor. Kinderen blijven in verwarring achter. Gelukkig is Thomas al 18, anders hadden ze alle drie elders moeten worden ondergebracht. Nu mogen ze alleen thuisblijven. Ze moeten

twee weken helemaal voor zichzelf zorgen, zonder volwassenen in huis. Midden in de coronastorm, terwijl allebei hun ouders in het ziekenhuis liggen. Met z'n drieën maken ze een plan en verdelen de taken in huis. Thomas licht de school in over de situatie.

Vrijdag 27 maart - vervolg

Philip en ik worden via Spoedeisende Hulp opgenomen in het ziekenhuis. We komen apart van elkaar in isolatiekamers te liggen, aan de zuurstof, antibiotica en andere medicijnen, allebei erg ziek. Mijn moeder Elizabeth is voorlopig contactpersoon voor het ziekenhuis, Thomas licht de familie verder in.

De kinderen bleven ontredderd achter: allebei hun ouders meegenomen, alleen thuis, voor hoelang? Tracy was nog redelijk helder en beloofde de kinderen meteen uit het ziekenhuis te bellen. Ik zakte steeds verder weg. Mijn laatste bewuste herinnering was het gebonk over de verkeersdrempels tijdens het ritje naar het ziekenhuis. Welke gek heeft dat verzonnen, elke vijftig meter zo'n drempel, dacht ik. Daarna werd het donker.

Dagboek Emma

Vrijdag 27 maart

We kijken de ambulances na en gaan naar binnen. Daar zitten we dan, geen flauw idee wat we nu moeten doen. We weten niet wat er met papa en mama gaat gebeuren, wanneer we ze weer kunnen spreken en hoe we überhaupt met ze in contact kunnen komen. We bellen grandma om het hele verhaal te vertellen. 'Wat moeten we nu, grandma? We zijn alleen thuis, er mag niemand langskomen en we mogen niet naar buiten voor boodschappen of zo...' Inmiddels hebben zich al bezorgde burens aan de deur gemeld. Ze hadden de ambulances in de straat gezien en vragen wat er aan de hand is en of ze iets kunnen doen, of we geld nodig

hebben. Thomas en grandma organiseren dat een buurman boodschappen voor ons doet en die bij de voordeur achterlaat. Een buurvrouw kookt een pan soep. Tante Kirstin maakt een groepsapp voor de familie aan voor het delen van de laatste info. Ik mis mama en papa nu al.

Vrijdag 27 maart - vervolg

Hoera, ik heb contact gehad met mama. Ze kan niet bellen, daar heeft ze niet genoeg lucht voor. Maar we hebben geappt, dat is al heel fijn. Ze ligt op een isolatiekamer en is getest op corona. Ze vertelt dat ze niets weet van papa. Hij ligt op een andere kamer en ze hebben geen contact met elkaar gehad. Papa neemt z'n telefoon niet op en regeert niet op appjes. Nou is dat niet abnormaal, want hij reageert meestal niet op z'n telefoon, maar nu zou het wel fijn zijn als we hem even konden spreken.

Familie-app

27 maart 2020

Kirsten

Hi Luc, Em, Thomas! Willen jullie ons hier alsjeblieft op de hoogte houden van hoe het gaat en of jullie wat nodig hebben? Boodschappen of iets dergelijks. We hopen dat jullie ouders snel terug zijn en dat het geen corona is. En als er wat is, kan je me altijd bellen!!!!

11:04

Grandma

Laat ons ook weten of er een contactpersoon is die ons op de hoogte houdt. We bidden voor goed nieuws. Stay strong and stay inside. We'll bring whatever you need.

11:08

Thomas

Iedereen is geïnformeerd. En zodra mn ouders zijn geïnstalleerd zal ik om een contactpersoon vragen in het ziekenhuis. Dat nummer stuur ik ook door in deze groep.

11:20

Neemt u maar alvast afscheid is het waargebeurde verhaal van Philip Reedijk, een voorheen gezonde vijftiger die bijna vijf weken in coma lag door het coronavirus. Zijn familieleden, waaronder zijn kinderen van 14, 16 en 18 jaar, keken machteloos toe terwijl het virus zijn lichaam sloopte.

Toen Philip zich in maart 2020 een beetje griepiger begon te voelen, kon hij niet vermoeden dat hij én zijn vrouw nog geen twee weken later met een covidbesmetting in het ziekenhuis zouden worden opgenomen. Hun drie kinderen bleven ontredderd thuis achter. Philip was er zo slecht aan toe, dat hij een dag later al op de ic belandde. De dagboekfragmenten, herinneringen en chatberichten in dit boek maken pijnlijk duidelijk hoe het virus Philip bijna het leven kostte en zijn familie wekenlang in de greep hield.

**'Indringend en meeslepend pandemie-
verslag. Beleef hoe een nieuw virus een
gezond, dynamisch gezin langs de rand van
de afgrond bracht. COVID-19 is geen griepje,
maar een sloophamer.'**

– Arnold Bosman, directeur Transmissible en lid van het Red Team

www.kosmosuitgevers.nl

**KOS
M•S**

NUR 402

Kosmos Uitgevers,

Utrecht / Antwerpen